

"Küsitlusest selgus, et õpilasi tõukavad muusikast eemale väga lihtsad asjad – näiteks nende meelest igavad ja keerulised laulud, mis on ebamugavas kõrguses," märgib Ria Raudva.

Õpilaste arusaamad muusikast kui õppeainest

**A i r i L i i m e t s ,
R i a R a u d v a**

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia koolimuusika bakalaureuseõppe üliõpilane

Õpilased peavad õigeaks, et muusikatunnis tuleb konspekteerida muusikaajalugu. Samal ajal märgivad nad, et soovivad senisest rohkem laulda, pilli mängida ja popmuusikat kuulata.

Õppeprotsessis on kolm olulist komponenti: õpilane, õppeaine, õpetaja. Traditsiooniline nn ainekeskne mõtlemine peab selles jadas kõige olulisemaks õppeainet (st hariduse sisu ehk seda, mida õpetatakse) ning õpetajat kui selle aine edastajat. Isiksuse arengu suuna esindajad mõtlevad aga õppeprotsessist kui tervikust, kus õppeainel on täita õpetaja ja õpilase vahelistes suhetes teatud siduv roll. Õppeaine pole seega eesmärk omaette, vaid valdkond, mis teeb võimalikuks vastastikuse rikastamise protsessi. Selliselt mõeldes võib väita, et õppeprotsessi edukuse üks kriteerium on terviklikkus. Probleem seisneb selles, kas see, mida on pakkuda õpetajal, on õpilase jaoks väärtus, ja

vastupidi. Ja kas kõneldakse "ühthe keelt" ehk kas on olemas nn ühine väärtusplatvorm teineteise mõistmiseks.

Et teada saada, mida õpilased muusikaõpetuselt ootavad, selle all mõistavad ning mida see nende jaoks tähendab, missugused on õpilaste arusaamad muusikaõpetusest, viisime läbi uurimuse ühes Tallinna matemaatikafüüsika süvaõppega gümnaasiumi 11. klassis, kus meie koostatud ankeediküsimustele vastas 52 õpilast (23 poissi ja 29 tüdrukut).

Milleks muusikatunnid?

Kõigepealt küsisime õpilastelt, miks nende arvates on üldhariduskoolis muusikatunde üldse vaja. Õpilased põhjen-

dasid muusikaõpetuse vajalikkust järgnevalt.

● *Saab õppida muusikaajalugu (teada kuulsamaid heliloojaid ja nende teoseid; teada erinevaid muusikastiile, žanre, instrumente jne).*

● *Tekitab huvi professionaalse muusika vastu ja soovi ennast selles valdkonnas täiendada.*

● *Õpetab elama koos muusikaga, rikastab elu erinevate muusikaliste tegevustega (nt laulmine).*

Kõige suurem hulk õpilasi (37 õpilast 52-st ehk 71% vastanutest) nimetas muusikaõpetuse peamiseks eesmärgiks muusikaajaloo läbivõtmist ja äraõppimist – nagu tänases koolis tundubki olevat.

Muusika tähtsus õpilase elus

Väga oluliseks ning küllaltki oluliseks hindas muusikat oma elus 48 õpilast 52-st ehk 92% küsitletutest. Põhjenduseks toodud tüüpilisemad vastused olid järgmised. *Muusika rahustab, lõõgastab, ravib. Muusika motiveerib tegutsema ning rikastab igapäevast elu. Muusika avardab silmaringi. Elu oleks igav ilma muusikata (nt ei saaks tantsida). Muusikaga saan väljendada oma tundeid. Muusika ühendab rahvaid. Muusika paneb mõtlema.*

33 õpilast 52-st ehk 63% seostas muusikat elukvaliteedi ehk "hea eluga". Ainult viis õpilast (10%) leidis, et inimese "hea elu" muusikast ei sõltu, et saab elada ka muusikata.

Huvi muusika vastu

Palusime kirjeldada ka muusikatundi või situatsiooni tunnis, mis on muusika vastu huvi tekitanud, kus muusika on meeldinud. Palusime vastust põhjendada. 39 õpilast 52-st (75%) oskas selliseid olukordi nimetada/kirjeldada. *Kaunid teosed on tekitanud hea tunde. Muusikat kuulates on hea meel tunda ära mõni tuttav meloodia. Karakterseid palad ergastavad meeli. Kui on lauldud koos terve klassiga. On meeldinud muusikaajalugu teemadel, kus sai ise kaasa rääkida. On meeldinud avastada eriliste annetega heliloojaid ja interpreete.*

33 õpilast (63%) oskas kirjeldada ka situatsioone, mis pole neile muusikaõpetuses meeldinud, mis on neid muusikast eemale tõuganud. *Kuiv heliloojakeskne tund, liiga palju infot. Igav, palju fakte ja liiga palju konspekterimist. Kui õpetaja tegeleb liiga palju distsipliini hoidmisega. Kui tuleb pähe õppida fakte, mille sisust ei saa aru. Kui laulud on igavad, liiga keerulised või ebamugavas kõrguses.*

Küsimusele, mida kooli muusikatundides kõige enam tehakse, saime vastuseks, et ca 37 minutit kulub muusikaajaloo käsitlemisele, konspekterimisele ja muusika kuulamisele. Aktiivsele musitseerimisele (laulmisele) kulub ca 7 minutit ning klassi distsiplineerimisele 1–2 minutit. Tunnis väideti rääkivat peamiselt õpetaja.

Õpilased soovivad laulda, kuulata

Küsimusele "Mida Sinu koolis muusikatundides kõige enam tehakse?" vastasid õpilased, et ca 37 minutit kulub muusikaajaloo käsitlemisele ja ise saab laulda või muul viisil musitseerida ca 7 minutit.

muusikat, tutvuda popmuusikaga. Nad tahavad, et tunnis interpreteeritaks ümbritsevat muusikaelu, soovitakse improviseerida ja saada pillimänguõpetust, vaadata dokumentaal- või eluloolisi filme, osaleda vestlustes muusikaajaloo, uurida ise muusikateoste sünnilugusid, saada midagi teada muusikaajaloo.

Järeldusi

Ilmselt on muusikatunnid gümnaasiumis liiga muusikaajalookesksed ning kooramatud sellega seotud lisategevustega (konspekterimine jms). See ongi peamine tegur, mis noori muusikaõpetusest eemale tõukab. Muusikatundides on õpilaste arvates liiga vähe aktiivset musitseerimist, aga just ise musitseerimine teeb muusika kui õppeaine õpilastele meeldivaks. Meeldivust, emotsionaalsust ja esteetilisust peavadki noored muusika juures kõige tähtsamaks. Muusikat tahetakse õppida, et tunda ja tajuda, mitte et teada.

Kuid kooli muusikaõpetuse eesmärgid seostuvad õpilastel siiski eelkõige teadmistesfääriga, nagu kirjeldatud küsitlusest selgus. Näib, et õpilased on koolides kasutusel olevad stereotüübid omaks võtnud, ehkki nende tegelikud huvid ja soovid "ametlikult" olemasolevaga eriti ei haaku.

Praegused rõhuasetused muusikaõpetuses ei seostu õpilaste elutervikuga ning nende teadvuslike representatsioonidega muusikast. See kõik võibki olla üks põhjusi, miks mõnigi õpilane muusika juurde ei jõua või sellest eemaldub.

Lõpetada võiks küsimustega. Mida me ikkagi taotleme muusikaõpetusega üldhariduskoolis? Missugust funktsiooni peaks muusika inimese elus täitma? Missugune muusikaõpetus looks õppeprotsessi terviklikkust, kujundaks kõige paremini positiivseid suhteid muusikaõpetaja ning õpilaste (nt reaalkallakuga gümnaasiumis) vahel?